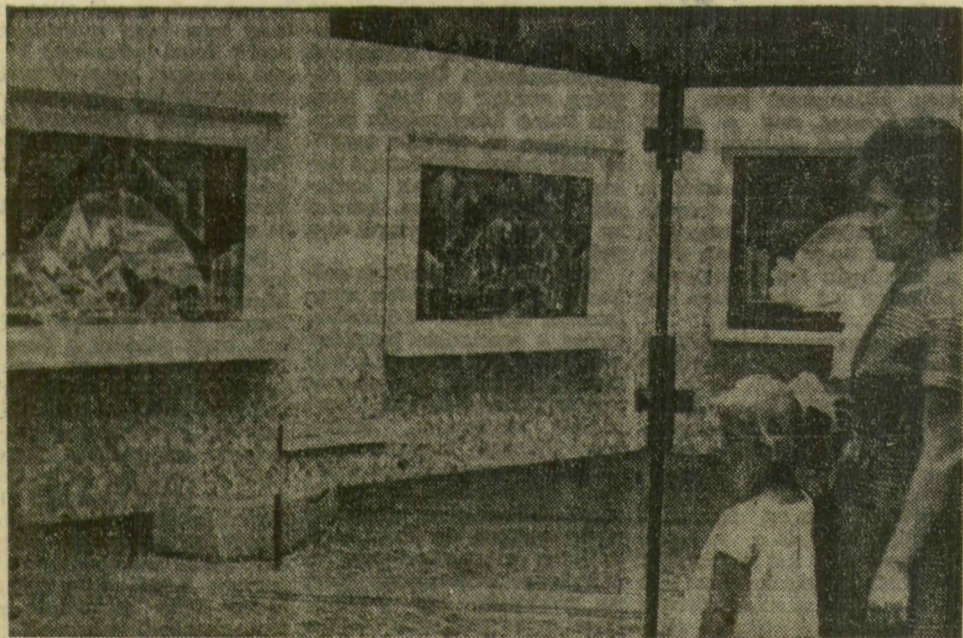

Színházművészeti kiállítás a múzeumban

A kiállítás egy részlete

A Madách Színház után vidéken elsőként Szegeden rendezték meg a Móra Ferenc Múzeum kupolacsarnokában díszlet- és jelmeztervekből a Magyar Színházművészeti Kiállítást. A fel-szabadulás óta ez az első olyan kiállítás, amely a ma élő legjelentősebb díszlet- és jelmeztervezők alkotómunkáját összefoglalóan mutatja be. Különösen gazdagon ismerteti a kiállítási anyag az 1960, 1961 és 1962-es színházi évadban bemutatott produkciók díszlet- és jelmezterveit.

Sok érdekességgel szolgál például az a tény, hogy a kiállítás egyazon színpadi mű díszletét és jelmezét más-más művészek tervezésében is bemutatja. Ilyenformán a különféle értelmezések és stílusfelfogások hosszú skáláját kísérhetjük végig. Ez egyben tükrökepe is a mai magyar színpadművészetnek.

Nagyon érdekes például összehasonlítani a műfaji egyezés és eltérés, a drámai felfogás és stílusjegyek, valamint a kor kifejezésének és a mű szolgáltatának színpadi eszközeit Shakespeare és Verdi Macbeth-jében Vágó Nelly, illetve Fülöp Zoltán díszlettervezésében.

Láthatjuk Varga Mátyás tervezésében Kós Károly Budai Nagy Antal című drámájának kőszínházi díszlet-képét, s ez jó alkalom, hogy

párhuzamot vonjunk a Szegedi Szabadtéri Játékokon is bemutatott és sikert aratott mű díszleteivel, ugyancsak Varga Mátyás tervezésében. Ugyanígy kínálkozó az alkalom az ember tragédiája szabadtéri és zártszínházi előadásai díszletterveinek az összehasonlítására is.

Vélemények egyezése és vitára egyaránt alkalmas ez a kiállítás, amelynek minden egyes darabját hosszan lehetne elemezni. A jelmeztervezők közül például Schäffer Judit egyszerű rajzait a Karenina Annában és a Koldusoperában „felöltöztetett” figuráinak; Kemenes Fannytól a Villon-est zenészeinek

ruháihoz készült rajzait; Rimánóczy Yvonne-tól a Tamás úrri kalandjai ruhaterveit, stb.

Több mint negyven tervező számos új műve szerepel a kiállításon, többek között Márk Tivadaré, Nagyajtay Terézé, Rajkai Györgyé, Vogel Eriké, Vata Emilé, Köpeczi Bócz Istváné, Siki Emilé, Cselényi Józsefé és a szegedi Sándor Lajosé. A színházművészeti szakosztály szcenikai szekcióját dicséret illeti a kiállításért, amelyet Ribi Mária, a Színháztudományi Intézet tudományos munkatársa rendezett Szegeden.

L. F.

Olasz, svájci és francia VIT-küldöttek utaztak át Magyarországon

A VIII. Világifjúsági Találkozóra mind az öt világ-részből elindultak a küldöttek. A nyugat-európai államokból több külföldi delegáció utazik át Magyarországon. Kedden olasz, svájci és francia VIT-küldöttek érkeztek Hegyeshalomra, ahol a magyar fiatalok fogadták őket. Komáromban a delegáció tagjai párperces pihenőt tartottak, majd délután a ferencvárosi pályaudvarra ér-

keztek. A budapesti fiatalok zenével, táncsal és virággal köszöntötték az átutazó csoportokat. A külföldi VIT-küldötteket a ferencvárosi pályaudvarról Aszódon, Füzesabonyon és Debrecenen át Záhony felé vitte a vonat. Amerre elhaladtak, a magyar fiúk és lányok, mindenütt ünnepélyesen fogadták őket. Záhonyban rövid ünnepségen búcsúztatták a továbbutazó vendégeket.

SZEGED — külföldiek szemével

A rózsák városa — Szinte mindenki idegenvezető —
Otthon éreztük magunkat

Idén is sok külföldi keresi fel Szegedet. Baráti és nyugati országok turistái ismerkednek a Tisza-parti várossal, többen nemcsak nyaralni és üdülni jönnek, hanem dolgozni is. Az orosz nyelv-szakos tanárok nyári továbbképző tanfolyamán például öt szovjet pedagógus volt az előadó.

Mielőtt a szovjet vendégek elhagyták volna Szegedet, megkértük őket, mondják el véleményüket a városról és lakóiról. Elsőnek szimpatikus, halk szavú K. I. Misina, a Moszkvai Pedagógiai Főiskola docense összegezte véleményét a következőképpen:

Kellemes meglepetés

— Először járok Magyarországon, de számomra nem ismeretlen, hiszen sokat olvastam és hallottam róla. Amit Szegeden láttam, mégis kellemes meglepetést okozott. Legjobban talán a modern városrésznek tetszett. A Szovjetunióban is jól ismertek a Szegedi Szabadtéri Játékok. Az elmúlt évben Gorkijban nagy zenei fesztivált rendeztek, s ezután nyaranként mindig felújítják. A rendezők előtt példaként a Szegedi Szabadtéri Játékok álltak.

— A szegedi vendéglátás igen nívós — folytatta Misina. — Amerre mentünk, mindenütt nagy szeretettel vettek körül bennünket. Itt szinte mindenki idegenvezető. Ha észrevettük, hogy külföldiek vagyunk, egy-két ember azonnal ott termelt, és nagyon szívesen magyarázott, útbaigazított bennünket. Feltűnt, hogy a szegediek milyen büszkéek városukra, és mennyire szeretik.

J. M. Konyajeva, a Lomonoszov Egyetem tanársegéde új jelzővel ajándékozta meg Szegedet.

— A rózsák városa — mondta. — Sehol még ennyi nemes rózsát nem láttam, mint Szegeden. Feltű-

nően rendeztek a parkok, gondos gazdájuk van.

Előadás Szegedről

Konyajeva nem először járt Magyarországon. Tavaly a debreceni pedagógus továbbképző előadója volt. Elmondta, hogy minden évben április 4-én — Magyarország felszabadulásának ünnepén — magyar kiállítást rendeznek a Lomonoszov Egyetemen. Jövőre Konyajeva magára vállalja a kiállítás rendezését és Szegeddel ismerteti meg majd az egyetem oktatóit és diákjait. Sok felvételen örököltette meg a várost. Lefényképezte a modern városrészeket, de megörököltette a műemlékeket is. Gépnél lecséje elé leggyakrabban azonban a szegedi gyerekeket állította.

V. I. Klepko, a Moszkvai Nemzetközi Kapcsolatok Intézetének nyelvtanára kitűnően beszél magyarul. 1944—45-ben tanulta meg nyelvünket, tudniillik ő is részt vett a Magyarországot felszabadító harcokban, mint a szovjet hadsereg katonája. Vele, mint műfordítóval ismerkedtünk meg.

— Nagy munkához kezdek, mielőtt hazaérkezem, — mondta Klepko. — Móríz Zsigmond Rózsza Sándor című regényét akarom oroszra fordítani. Ehhez szegedi tartózkodásom ideje alatt sok segítséget kaptam a magyar pedagógusoktól, akik rendelkezésemre bocsátották a régi betyárvilággal kapcsolatos irodalmukat. Ezért a segítségért igen hálás vagyok.

Találkozás

az otthoni levegővel

A szegedi klinikák betegeinek az utóbbi időben feltűnt, hogy a fehér köpenyben a klinikákon dolgozó orvosjelöltek közül igen sok idegen nyelven beszél. Az érdeklődők megtudták, hogy ők a baráti országok orvosegyetemeinek hallgatói, és nyári kötelező gyakorlati foglalkozásaikat végzik a szegedi klinikákon.

Az egyik legnépesebb csoportot, a csehszlovák orvos-tanhallgatókat kerestük fel, akik szívesen elmondták rő-

vid itt-tartózkodásuk alatt szerzett tapasztalataikat. A Prágai Orvostudományi Egyetem hallgatóinak vezetője, Tomasoffová Alzbeta. Ő 1958-ban járt először Szegeden és mint a prágai mikrobiológiai intézet docense, baráti kapcsolatot teremtett a nagy hírű szegedi mikrobiológiai intézet tanáraival, kutatóival.

— Az első pillanattól kezdve otthon éreztük magunkat — mondta a doktor. — Kollégiumunk ablakai — ahol lakunk — a lidicei emlékműre, és a szép rózsákertre néznek. Nagyon kedves és megható találkozás volt ez — „az otthoni levegővel”.

Szeged testvérvárosának, Brnonak orvosegyetemeiről is igen sok egyetemi hallgató érkezett Szegedre. Vezetőjük Spánieh Jaroslav, a brnoi urológiai klinika orvosa elmondta, hogy a szegedi kollégák nagyon szívesen fogadták őt és hallgatóit. Mindenben segítik őket, sok hasznos tapasztalatot gyűjtenek itt-tartózkodásuk ideje alatt.

Nemcsak a diagnózist

És ők, az egyetemi hallgatók, Holik Karel, Racova Emilie, Boldizsárova Olga, Hadlikova Vera, Bartanusz Juliusz, Smítova Éva, Szrnokova Márta, Lukes Péter, Brichova Hanna, Striteszka Dobra, Sindelarova Tatjana, Pereszlenyi Árpád nagyon-nagyon jól érzik magukat Szegeden. Elmondták, hogy elsősorban nekik az tűnt fel, hogy milyen kedves, baráti kapcsolat alakul ki a szegedi klinikákon az orvos és a beteg között. Az orvos nemcsak gyógyítja a beteget, hanem családi, otthoni életével is törődik, foglalkozik.

Az egyetemi hallgatók szabad idejükben a várossal és környékével ismerkednek. Tegnap például meglátogatták a mártélyi KISZ-tábort; a közeli napokban az ősi-barack ősházáját, Szatymazt keresik fel. A várossal, a szegedi egyetemi hallgatókról, a klinikák orvosairól nagy elismeréssel beszélnek a csehszlovák orvosjelöltek.

Horváth Lászlóné

Vadász Ferenc:

AZ ÖRVÉNY Visszanéz

(3)

A »FEHÉR SASOK«

Szeretek kiabálni. Azt tartom, hogy a fajgatáson kívül minden egyéb ordítás valamilyen hatalom jele. Úgy érzem, amit a hangom birtokba vesz, azt előbb, utóbb én is megkaparintom. Ahol kiabálni merek, ott úr vagyok.

Amióta itt élünk, hatunk közös hálótermében az első ágyban alszom. Én vagyok — sajnos — a legidősebb: húsvétkor leszek huszonnyolc éves. Pedig még nem is nagyon éltam.

A tisztségem? Amolyan szobaparancsnok-féle. Súlyok Berci az igazi nevem, de otthon mindenki Döngölőnek szólított.

Ötvenhat előtt négy évet ültem. Hazafiságért. A »Fehér Sasok« nevű titkos szervezet miatt. Hogy mi volt az? Megírtam az életrajzomban. Elég nehéz dolog volt, mert magam se tudok róla sokat. Azért összehoztam valahogy. A főnök szimpatizál velem. Talán a származásom miatt. Segített. Így aztán sok brahis dolog belekerült. Titkos nyomda, röpcédulák, láthatatlan írás, fényképek hadiobjektumokról, levélszekrény a sírkő alatt... A főnök jól érti. Egy egész detektívregény ment az FD parancsnokához, a colonelhez.

De azért nincs minden rendben. Ezek — a szobatársaim — már megkezdtek a fúrkálást. Leginkább Ilyés. Nyamvadt pacák. Itt Katona Sándornak keresztelték. Nem tudom miért. Nekem még nem adtak más nevet. Fogalmam sincs mit kajal rajta a főnök. Egyszerrel az a Katona túlságosan sokat járattja a száját. Amíg be nem tapasztom. Azt mondja a múltkor éjszaka a szomszédjának: »Tudod miért volt a Berci Vácon? Ötvenkettőben elkapták a bandájukat. A Gellért-hegyen kifosztották járókelőket, nőkkal erőszakoskodtak...«

Azt hitte a nyavalyás, hogy alszom. De minden szót hallottam.

A másik — Valentin Árpádnak hívják — röhögött. Annak hamar ellátom a baját. Határór volt. A határór is ávéhás, ez köztudomású.

Ilyés azt mondja, fosztogattam, erőszakoskodtam a nőkkal, amiatt ültem.

Az bizonyos, hogy nem volt könnyű az életem. Nem nevelt senki...

Harminkettőben születtem egy borsodi faluban, Mezőnyáradon. Ott szolgált az apám a csendőrségnél. Nagyratörő volt, keveselte az órs forgalmát. Nagybbr helyre kíváncszott. Ezért került Pécsre, ahol nyomozó lett. Végül tisztihelyettségig vitte. Erélyes csendőrnemző volt. A háború éveiben sok munkát szerzett a vezérkari főnökség különböző osztagainak. Ezeket vállaltott a Felvidéken, Erdélyben, a Bácskában, Budapesten és a vidéki városokban. A Nemzeti Számokérő Különítményénél szolgált utóljára a Hárshgyen. Volt vagy egy tucat plecsnije. Az oroszok bejövetelel kezdve évekig bújkált a szülőfalujában, rokonoknál. Csak éjszaka járt ki friss levegőt szívn.

En meg ezalatt Pesten hányódtam. Tizennégy éves koromtól kezdve »alkalmi munkás« voltam...

Hamar meguntam. Tagbaszakadt, kajakos legény lett belőlem. Bevallom őszintén: előfordult, hogy megszorultam és a lányok pénzelték. Először emiatt kerültem a Mosonyi utcái »jerglibe«. A harmadik úgy után kimeszeltek Pestről. De visszazoktem — mi egyebet tehettem volna? — A lebukásig Pesten éltam.

A főnök alighanem ismerte az apámat. Nem mondta, de az az érzésem.

Nem tudok pontos részleteket az öreg pályafutásáról, csak annyit tudok, hogy sok izgalmas hecceb benne volt. Jó, hogy ezek itt most alszanak, egyik sem mocorog. Ilyenkor tudok gondolkodni...

A főnök azt mondja: »Tartsd a Fehér Sasokat. Azt mondd, amit leírtunk. Ismételd. Tarts ki mellette. Abból ne engedj...«

Ez az Ilyés Zoltán egy senkiházi. Idétlen vidéki ipse. Egyetemre járt. Azzal dicsekszik, hogy orvosnak készült. El se hiszem.

Honnan tudhatta meg azt a gellért-hegyi izét?... A harmadik, aki az idegeimre megy, ez az ifjú miszter: Vándor Pityu. Húszéves.

...Nemrég élelem nélkül két napig gyalogoltunk, kúsztunk, bukdácsoltunk, undorító, lápos ingoványban szuszogtunk. Ez még nem volt elég: műszaki zárral, szöges drótsövényvel sűrűn teleszótták.

Káromkodtam cefetül; pedig legjobban én bírtam.

»Igaz, vacak dolog ez — szól egyszer csak Vándor —, de hát ha komolyan gondoltad, hogy ezt a küldetést vállalod, akkor ne ugass, éppen te, aki a legerősebb vagy!«

Nem csoda, hogy ekkora pimaszságtól megbokrosodik az ember.

— Unlak — mondom neki. — Utálom a fogadatlan prókatorokat. Neked talán szükség van arra, hogy, hozzászoktassanak a kínlódashoz, mert jó anyád tejszínhabon tartott, de nekem nincs rá szükségem...

En az ilyen balhét csak akkor bírom, ha komolyan

megy a játék, sportból nem strapálom magamat.

Nincs igazam? Senki se tud rávenni, hogy örüljek, amikor hentergünk a sárban, mint a disznók.

Később aztán négyezsemkőzt megmondtam neki: a »ne ugass-ért majd számolunk.

Még néhány mérföldet kellett másnap gyalogolni, nagy forróságban. Az útra térképet kaptunk, rádió adó-vevőt. Pénz nem maradtunk senkinél. Anélkül kellett élelmet szerezni, hogy bárkivel szóba állhattunk volna. Édes burgonyát zabáltunk. Fúj! Itt csupa olyan növény van, ami nekünk ismeretlen: batáta meg basó, pizangroz és más furcsaságok. Nyakoncsiptem egy kacsát, főzőcskéztünk. De nem volt sónk, ízetlen, ehetetlen lett a lakoma. Még jó, hogy volt a zsemben egy kevés csokoládé. Az is szétolvadt.

Hogy az a...

Vándor Pityu »csillapított«. Finomságra intett. Ő akar okos lenni, aki negyvenben jött a világra. Annyit már tudok róla, hogy valami tudósfele volt az apja, negyvenkettőben büntetőszázadban veszett el a Donnál. Gyanítom, hogy vagy zsidó, vagy kommunista, vagy valami ijesztő lehetett. De a fiúcskát ez nem zavarja. Művészettörténész — így szólítjuk, mert most folytonosan egy ilyenfajta könyvet szorongat a kezében.

Az Andrássy úton eszpresszóban dolgozott az anyja. Akkor — azon a puszkaporos napon, november elsején — az eszpresszó zárva volt. A srác — így mesélte — a lakásukból lement kenyérért. Akkor is könyvet vitt magával az a nyápic könyvmoly; hátha sokáig kell állni a sorban. Valahol a Szinyei Merse utcában laktak. Teherautó jött fiúkkal. Közük volt egyik osztálytársa az István gimnáziumból. Csak Bács mellett szálltak le a kocsiról. Az anyja féltette, utánaeredt. Persze a hadsereg gyorsabban mozog. Ott már nem tudta követni. Valahová Brooklynba került a jóasszony, rokonokhoz. Leveleznek.

Hol is hagytam abba? Ja, igen. Iszonyatos volt a nyomás a pokoli mocsárban. A felszerelés: egy iránytű, a patétkés és az alumíniumedény. A sár mégis húzta az embert lefelé, mintha vasöv lett volna a derekán. Az átkozott szűnyogok meg csíptek, akár a moszkítókat. Lehet, hogy zsákbán szállították őket ide, kizárólag a mi kedvünkért...

Éjszaka lett, amikor kikecmeregünk az ingoványból. A száraz terepre aknát telepítettek. Hogyan kutassuk fel ezeket? — tudakoltuk.

A félsz már benne volt mindenki.

»A patétkés mire való?« — méltatlankodott Doulan őrmester, a kiképzőnk.

Kúsztunk. Alig hittem, hogy ép bőrrel megússzuk. Vándor újra prédikált. Nagy farizeus.

Katona Sándornak a hangját se hallottam. Láttam, nagyon ki volt dölve. Valentin nem hagyta el magát. Ment neki.

(Folytatjuk.)